

Vi lager lokal plan for trosopplæring!

Veiledning for utarbeiding eller revisjon av lokal plan for trosopplæring for menighetene i Nidaros bispedømme.
Ved rådgiver for trosopplæring Vigdis Aanderaa Aakre, va397kirken.no 73 53 91 00 / 33 eller 45 85 44 32

HVORFOR må vi lage lokal plan for trosopplæring?

I tildelingsbrevet som menigheten fikk ved oppstart av trosopplæringa, står det: etter tre år «vil det være et vilkår for tildeling at det foreligger en godkjent lokal plan for trosopplæring. Denne vil være førende for anvendelse av midlene. Dersom en slik lokal godkjent plan for trosopplæring ikke foreligger, kan bispedømmerådet holde tilbake den aktuelle tildelingen til trosopplæring.»

En god lokal plan vil for øvrig ha flere funksjoner enn dette, minst fire!

A

Den lokale planen skal først og fremst være et godt redskap for menigheten, et styringsinstrument for videre utvikling. Hva må til for at alle barn og unge i menigheten kan få systematisk og sammenhengende trosopplæring? Hva må ligge der slik at en ny medarbeider kan skjønne hva som skal gjøres? Hva trenger dere f eks av vedlegg? Hva er nyttig? (Det kan være så enkle ting som f eks å legge ved innkjøpslista til taco til LysVåken, kontaktinfo på lederne, fast ordning for et samvær på babysang).

B

Lokal plan for trosopplæring skal sendes inn til godkjenning hos biskopen. Det betyr at den må føres på menighetens / enhetens side på trosopplaring.no. «Biskopen vurderer planens innhold, mål, realisme og systematikk ut fra retningslinjene i den nasjonale planen og lokale forhold.» (s 41 i Gud gir – vi deler) Biskopene har dessuten samlet sagt at de ikke primært vil være en kontrollfunksjon, men en konstruktiv medspiller i prosessen. «Alle» planer blir godkjent, og det er fokus på innholdet i planene (menighetene er gode på pedagogikk og metodikk). Nidaros biskop legger særlig vekt på:

Barn og unge skal gjennom trosopplæringa	I lokal plan gjøres dette tydelig ved
få del i Bibelens fortellinger, og da særlig Jesusfortellingene	at hvert tiltak i planen har minst en bibelfortelling som formidles. Denne / disse noteres under «Kirkens tro og tradisjon» med både stikkord for fortellingen og bibelhenvielse (Eks Sakkeus Luk 19,1-10). Samlet skal dette gi bredde, jfr s 46-47 i Gud gir – vi deler. Når del av tiltaket er i en gudstjeneste, kan en skrive i tillegg «eller søndagens tekst».
kjenne til hvorfor vi feirer de kristne høytidene	Jul, påske, pinse, Kristi himmelfart må være tema minst en gang i løpet av 18 år med trosopplæring
ta del i gudstjenestefeiringen	Mange tiltak starter eller avslutter med en gudstjeneste (eks de fleste får 4-årsboka i en gudstjeneste) Viktig å tenke gudstjeneste og trosopplæring i sammenheng.
få et møte med dåp, nattverd, bønn- i praksis	noteres under «Kristen tro i praksis». Vi lærer om bønn ved å be sammen
bli kjent på kirker og kirkegårder, bedehus, pilegrimsleia og....	Under «Grunnlag og særpreg» nevnes disse stedene, og i tiltaksbeskrivelsene bør det komme fram hvor de ulike tiltakene arrangeres.
lære noen salmer, både gamle og nye	at menigheten utarbeider ei liste med minimum 8-12 salmer. Lista legges som vedlegg ved Sentrale dimensjoner, «Musikk og kultur». Disse salmene fordeles også under «Kristen tro i praksis» på de ulike tiltakene.

ta del i noe fra den (sør-)samiske kristne tradisjonen	Samisk kirkeråd vil etter hvert legge ut materiale i ressursbanken på storstavn.no som kan brukes av alle menigheter. Har dere allerede stoff klart, legger dere det inn i de ulike tiltakene. Plan for samisk trosopplæring har et kort, godt og informativt innledningskapittel. (http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=9096)
møte mennesker som tror, bli sett med Kristi kjærlighet	Hvordan utruker dere frivillige arbeidere? Under sentrale dimensjoner «Oppfølging av frivillige medarbeidere»

C

Det skal rapporteres på planen.

Plan og rapportering er knyttet sammen. Rapporteringsfristen er 15. januar. Planen må derfor legges inn på trosopplæringssidene til menigheten / enheten, ellers får dere ikke rapportert. Planen trenger ikke være ferdig godkjent for å få rapportert. Legg merke til at det skal rapporteres på Tiltaksrapporter OG Årsrapporter. (Se fanene øverst på sida) Tips: Rapportert tiltaksrapportene fortløpende gjennom hele året!

D

Planen skal være til inspirasjon for andre. Kirkerådet ønsker stadig å gjøre ressursbanken bedre. Kanskje de spør akkurat dere om å få legge ut noe offentlig der!

HVEM skal gjøre hva?

Det er **ikke** den som er ansatt i trosopplæringa som skal lage den lokale planen aleine. Men vanligvis er det en ansatt som fører planen på menighetens side på storstavn.no. Det er menighetsrådet (MR) som har ansvar for å utarbeide, vedta og gjennomføre en lokal plan for trosopplæring (s 40+41 i Gud gir-vi deler). MR kan delegere arbeidet til f eks er et trosopplæringsutvalg (oppnevnt av MR) som utarbeider og eventuelt også har ansvar for å revidere planen, men planen skal vedtas av MR, og det bør være tett kontakt med MR i planarbeidet.

HVORDAN komme igang?

- Logg deg inn på <https://trosopplaring.kirken.no>
- Dersom dere mangler tilgang til sida, kan dere søke om å få det her: <https://response.questback.com/isa/qbv.dll/ShowQuest?QuestID=4692967&sid=8mybRpNvm0> Vurder hvem som skal være ansvarlig og hvem som skal ha bruker- eller lesertilgang. (Eks: Mentor, menighetsråd og kirkeverge trenger vanligvis kun lesertilgang. Presten bør ha brukertilgang for å kunne rapportere.)
- Ta kontakt med bispedømmekontoret dersom dere har problem med å komme inn på sida!

Foreslår flg arbeidsplan:

- Den ansatte gjør seg kjent med hvordan nettsida fungerer. Se <http://www.ressursbanken.no/planarbeid/planverktoy/veiledning/>
- MR eller utvalg jobber med plan og prøver ut enkelte tiltak. NB: Planskriving tar tid, men viktig **SAMTIDIG** å prøve ut og gjennomføre tiltak for barn og unge. Det gir erfaring tilbake til planarbeidet, og vi gjør det viktigste vi skal: Gi barn og unge trosopplæring!
- Bruk tipsene fra Ressursbanken <http://www.ressursbanken.no/>
- Bruk mentor, andre ansatte og frivillige i planarbeidet! Viktig at det er et «vi» som står bak planarbeidet og har et eierforhold til tiltakene som skal settes ut i livet!
- Ha kontakt med rådgiver på bispedømmekontoret! Rådgiverne på bispedømmekontoret er de som blir den konstruktive medspilleren i prosessen på vegne av biskopen.
- Praktisk tips: Den ansatte i trosopplæringa har gjerne ansvar for mer enn en menighet. Ofte vil de lokale planene i nabomenigheter være (nesten) identiske og noen tiltak gjennomføres felles. Lag gjerne en felles plan, og bruk kopiknappen til slutt. For å lette rapporteringa, kan fellestiltak knyttes sammen. Se veiledninga pkt 7.
- Før 15. juni (tredje året etter menigheten har mottatt midler) skal MR ha forelagt utkast til lokal plan. (Ta utskrift fra nettsida!) De skal ikke vedta planen, men orienteres om, og være enige i, at den sendes inn til biskopen innen 15. juni.

HVORDAN sende inn plan?

Se <http://www.ressursbanken.no/planarbeid/planverktøy/send-inn-plan-til-godkjenning/>

- Bispedømmekontoret svarer på planskissen, enten i form av skriftlig tilbakemelding eller i møte med eks trosopplæringsutvalget. Ha kontakt med menighetsrådet i denne prosessen.
- Planen endres etter tilbakemeldingen innen 15. november. Gi beskjed til rådgiver på bispedømmekontoret når alt er klart. Deretter sender biskopen godkjenningsbrev.

Når dere har en ferdig plan:

- Hvordan gjøre planen kjent slik at barn og unge deltar? (F eks: tema i menighetsbladet, med en «kortversjon» av planen, løpesedler / folder til alle dåpsforeldre?, lokalavisa?, menighetens hjemmeside.....)
- Planen skal revideres en gang i løpet av MR's valgperiode (s 41)
- Hvilken rolle skal trosopplæringsutvalget ha? Møtes eks en gang pr semester for evaluering og eventuell revisjon? Hjelpe til med å skaffe og følge opp frivillige?
- Lokal plan for trosopplæring skal være en dynamisk bruksplan som primært skal være et styringsverktøy for menigheten. Ved omfattende endringer skal bispedømmekontoret kontaktes.
- Når planen nesten er klar, kan det for egen del være klokt å lage et «årshjul», dvs en oversikt over når på året de ulike tiltakene skal gjennomføres. Det gir oversikt over arbeidsbelastningen (for ansatte og frivillige), og gir mulighet til å ta hensyn til gudstjenesteplanlegging, skolefridager, idrettsstevner mm.
- Hvordan sikre at mange fortsatt har et eierforhold til planen? (Årlig medarbeiderfest..?)
- Å gjennomføre «Plan for trosopplæring» krever mye, særlig når det gjelder menneskelige ressurser. Det er derfor viktig at menigheten kontinuerlig arbeider med strategier for å rekruttere og dyktiggjøre frivillige.
- For tida etter konfirmasjonen kan det være vanskelig å nå bredden. I tillegg til breddetiltak, oppfordrer vi menighetene å tilby ledertrening for denne aldersgruppen. Dette kan gjerne skje i samarbeid med andre menigheter eller på prostiplan.

Hvordan jobbe konkret? Se også kap 7 (s 37-39 i planen og <http://www.ressursbanken.no/>)

«Hva er menighetens hovedmål for trosopplæring?»: Prøv å lage en kort og grei formulering. (Tips: Se «Formål» på baksida av planen) Mål skal være konkrete og målbare! For noen har det vært hjelp at en i tillegg har delmål for ulike aldersgrupper (eks 0-5 år, 6-12 år og 13-18 år, jfr kap 4 i planen)

«Grunnlag og særpreg»: NB: Dersom flere menigheter skriver plan sammen, må det her lages et avsnitt om hver menighet. Her kan det skrives mye, gjerne i stikkordsform! Vi vil særlig vite litt om barn og unges oppvekstsvilkår. Skal med:

- Medlemstall og gjennomsnittlig antall døpte pr årskull 0-18 år (stigende / synkende?) (I ettsoknskommuner kan en gjerne legge inn folketall i kommunen også.)
- Antall kirker, navn og evnt hvor de ligger, event andre bygg / steder som er naturlig å bruke som eks menighetshus, bedehus, kirkegårder, sted for utegudstjeneste, pilegrimsleia.....
- Skoler og barnehager, antall og evnt navn (Må ungdommen reise langt for å komme på (videregående) skole?) Finnes det planer for barnehage/skole-kirkesamarbeidet, vil vi gjerne at dere nevner det her (Kan legges som vedlegg). Hvordan er samarbeidet? Er «alle» med på skolegudstjenester etc?
- Geografi, språk, lokal historie, kultur og tradisjoner (Prøv å beskrive menigheten, kort!, med et utenifra-blikk, nevnt f eks misjonær fra bygda, andre kirkesamfunn, spesielle institusjoner....)
- Hvilke lag og organisasjoner mm preger familier, barn og unges fritid? (Se også feltet helt til slutt i hele planen (etter tiltaksbeskrivelsene) «Andre tilbud til barn og unge i regi av menigheten og / eller barne.- og ungdomsorganisasjoner». F eks søndagsskole, barneforening, korvettlag...)

«Organisering, rammer og ansvar»: Trosopplæringsutvalg? Samarbeid med andre menigheter / felleråd / organisasjoner? Hvilke ansatte har dere? Hvem gjør hva av ansatte / frivillige? Målet er å jobbe tverrfaglig. Hvem skriver forslag til budsjett og hvem vedtar det? Hvem vedtar start/stopp av ny aktivitet i trosopplæringen? Hva skjer når menigheten har en godkjent plan?

«Sentrale dimensjoner i en systematisk trosopplæring»:

NB: Skal ikke fylles ut av en person, men være gjenstand for samtale og drøftinger mellom flere.

Det dere skriver her, blir «grunnmuren» i trosopplæringa og det skal gjenfinnes i tiltakene. Se s 27-36 i Gud gir- vi deler. Dere kan velge ulike måter å «besvare» på: F eks, velg:

- Prøv å «svare» kort på noen av spørsmålene som står i rammene (s 27-36), gjerne punktvis. Beskriv konkret hva dere gjør og planlegger å gjøre.
- Spør dere selv: Hvorfor er denne dimensjonen viktig? Hva gjør vi nå? Hva ønsker vi? Hvordan skal vi komme dit?

Kommunikasjon og frivillighet: Uten at dere har jobbet godt med dette, er det vanskelig å komme videre.

Diakoni og misjon: Her er det særlig viktig å være konkret og la det vises i tiltakene. Eks diakoni: De aller fleste trosopplæringstiltakene har en diakonal dimensjon i og med at barn og unge blir sett og ivaretatt. Men hvordan kan barn og unge selv «utøve» diakoni? Diakonien sine fire viktige ytringsformer: inkluderende fellesskap, nestekjærlighet, kamp for rettferdighet og vern om skaperverket. Se www.kirken.no/diakoni

Misjon: Har menigheten misjonsprosjekt? Opplys om det (og få det med i tiltakene!)

Musikk og kultur: Sett opp en «Salmekanon», dvs ei liste med minst 8-12 salmer som dere vil at barn og unge lærer i løpet av 18 år. Husk å fordele disse salmene på tiltakene, ellers er lista lite verdt!

Gudstjeneste(reformen) og trosopplæring bør sees i sammenheng!

«Tiltak i en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alderen 0-18 år»:

- Fyll inn alle tiltak dere allerede har, og tiltak dere planlegger. For tiltak som bare er under planlegging, skal det skrives noe om framdriftsplan i kommentarfeltet. Slike tiltak kan eventuelt settes i passiv. NB: Er ikke alle felter utfyllt, får dere ikke rapportert.
- Hvilke aktiviteter er allerede i gang i menigheten / lokalmiljøet? Tenk helhet, samarbeid og sammenheng i alt arbeid og lokale planer (gudstjeneste, trosopplæring, diakoni, kirkemusikk...). Hva av det dere allerede gjør kan inkluderes i trosopplæringa? Eks: «Vårdugnad på kirkegården»: Inviterer et årskull m/ foreldre. «Andakt på sykehjemmet»: Kan Babysang og/eller eks 6-åringene delta en gang? osv
- Viktig at tiltakene «klassifiseres» rett. Ved tvil: Kryss av «Annet Tiltak». Se pkt 2 i veiledninga <http://www.ressursbanken.no/planarbeid/planverktoy/veiledning/> Tiltak her i de nevnte aldersgruppene er det som i særlig grad rapporteres videre til departement og Storting.
- Allerede ved utarbeidelse av planen må dere tenke: Går det an å rapportere på dette tiltaket? Når det rapporteres spørres det bl a etter målgruppe, dvs hvor mange barn/unge er det i målgruppa som er valgt. Ikke ha for stor målgruppe! Målgruppa er de som får invitasjon spesielt, f eks alle 8- og 9-åringer, selv om det i prinsippet er åpent for alle. Skriv da gjerne f eks i merknadsfeltet «Tiltaket er for alle barn i barneskolealder».
- Skriv hvem som har ansvar for hvert tiltak!
- Hvert barn / ungdom 0-18 år skal idéelt sett få tilbud om og ha mulighet til å delta på minst 315 timer trosopplæring. Når det telles timer, er det det antall timer hvert enkelt barn får som skal oppgis, ikke hvor mange timer det går med for den ansatte / frivillige. Merk at det maksimum kan telles 8 t/døgn, det betyr at f eks LysVåken fra lørdag til søndag ikke kan telle mer enn 16 timer.
- Mål skal være konkrete og målbare. Bruk hovedsakelig substantiv til å beskrive «Kirkens tro og tradisjon», verb til «Kristen tro i praksis». For dere som er vant med pedagogikkens «holdningsmål, kunnskapsmål og ferdighetsmål», kan det hjelpe å tenke dette som hhv «Livstolkning og livsmestring», «Kirkens tro og tradisjon» og «Kristen tro i praksis».
- Tilsammen skal innholdet i tiltakene svare på stikkordene s 16-17 i Gud gir- vi deler.
- Spiralprinsipp, men variasjon i utvalget!
- Tiltaket «Konfirmasjon» skal ha menighetens plan for konfirmasjonstiden vedlagt. Bruk gjerne malen (i blå boks), se <http://www.ressursbanken.no/planarbeid/konfirmasjon/> Klokt å gi beskjed til prest eller kateket om dette i god tid! Ellers legger dere ved det dere mener er formålstjenlig.
- Noen av de nasjonale breddetiltakene har forslag til tiltaksbeskrivelser liggende på nettsida. <http://www.ressursbanken.no/>

Viktigste hjelpemidler:

- Plan for trosopplæring GUD GIR – VI DELER
- Nettsidene på <https://kirken.no/> I «boksen» «Barn og unge» ligger det masse linker, flere enn nevnt her!